

НОРМАТИВНА ГРАМАТИКА НА БЪЛГАРСКИЯ КНИЖОВЕН ЕЗИК

ТАТЯНА АЛЕКСАНДРОВА

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“
ПРИ БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
t_alexandrova@mail.bg

В кн. 1 за 2022 г. на списание „Български език“ се публикуват 7 статии по проекта „Нормативна граматика на българския език“, разработван в Института за български език при Българската академия на науките, чиято цел е да се извърши системно описание на граматичните правила на съвременния български книжовен език.

Вяра Малджиева прави „Формално описание на словообразователните структури в нормативната граматика на българския език“. Словообразуването се дефинира като морфемна синтаксис (подобно на изреченския синтаксис), а производната дума – като структура, в рамките на която се реализират правилата за формално и семантично съчетаване на морфемите. Предлага се модел на формалните деривационни структури.

Статията на Руска Станчева „Описание на простата синтактична група $V \rightarrow Pr$ “ представя взаимодействието между глагола и предлога при свързването им в проста синтактична група. Разглеждат се разновидностите на групата, установени с помощта на лингвистичните техники *конотация* и *акомодация*, и се правят обобщения, свързани с иновациите в българския книжовен език, със силата на акомодацията в групата и с омонимията при предлога *от*.

Милен Томов и Илияна Кунева разглеждат „Прости синтактични групи с прилагателно име и предлог в българския език“. Представят се разновидностите на двата синтактични типа – с главен член предлог и с главен член прилагателно име, и се установява, че най-характерната им особеност е лексикалната акомодация, а морфологична акомодация не се реализира.

Илияна Стоилова анализира „Прости синтактични групи с главен член прилагателно име и подчинен член съществително име“. Разгледани са различните типове групи с оглед на конотацията и акомодацията. Акцентът е върху процесите на синтактична акомодация, което позволява да се опишат механизмите на свързването на прилагателните и съществителните в правилна синтактична конструкция.

В статията на Катя Чаралозова „Синтактична характеристика на прости групи с главен член глагол и подчинен член наречие“ се разглеждат процесите на акомодация и конотация в тази група, като се обособяват нейните разновидности. Направеното формално описание по избраната

методика позволява по-прецизен анализ на синтаксиса на разглеждания тип прости конструкции.

Лора Желева изследва „Прости синтактични групи с главен член глагол и подчинен член числително име“ в зависимост от наличието или липсата на конотация и акомодация. Детайлно се описват съставът на отделните разновидности на групата, ограниченията при тяхната реализация и процесите на морфологична акомодация при отделните граматични категории.

Татяна Александрова представя възможните реализации на „Прости синтактични групи с главен член глагол и подчинен член прилагателно име в българския език“. Анализира се по-обстойно една от реализациите на този синтактичен тип от гледна точка на два езикови механизма, които играят роля при свързването на лексемите в граматично правилни конструкции: конотацията и синтактичната акомодация. Идентифицирани са нормативните проблеми при езиковата реализация на групата.

Извън конкретната тема, но посветени на различни проблеми на семантиката, прагматиката и фонетичната система на българския език са останалите три статии. Максим Стаменов изследва „Иронията и амбивалентността като езиковоспецифични механизми за кодиране на значение“, като тълкува сходствата и различията между двата феномена. Общото между тях е, че най-често се опират на осцилация между положително и отрицателно значение на дума или израз, разликата е в това, че всяка дума с положително значение, отнасяща се до човек, може да се използва в ироничен смисъл.

Гергана Падарева-Илиева и Владислав Маринов в статията си „Акустични особености на меки веларни съгласни от източнобългарски и западнобългарски тип“ представят резултатите от пилотно изследване, като анализират избрани акустични характеристики на меките веларни съгласни, на твърдите веларни преградни съгласни, както и на *z* и *k* пред предния вокал *e* при артикулация от източнобългарски и от западнобългарски тип.

В статията на Нина Топалска „Във вечно движение бъдещето е“ (метафорична репрезентация на концепта *COVID-19* в българския медиен дискурс) се представя метафоричният концепт *COVID-19* в българския медиен дискурс. Богатият материал позволява относително пълна негова реконструкция, при която се открояват както универсални, така и специфични за българската езикова картина на света елементи.

✉ доц. д-р Татяна Александрова

Секция за съвременен български език

Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“

при Българската академия на науките

бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България